

Kayëte ndënkwëryënkw mba Pol nte kerëhnëkëhni vëvë Korent Wade yehëhna hnë inji kayëte

Afayik Pol vëvë cery sali mbë Korent ña kerëhnëk inji kayëte hnë uyas lëwu rarëna hna hnë bëhn wafëhw imbëd gë wahnah ma hnë bëhn wafëhw imbëd g'imbëd (54 gë 55) ga ndëcëk hnagi Yesu ÿa. Apëyahnek Wanës Wakasëk ña nkol tac hafo vahnë va kwëtahnëni. Wabhëhn imbëd ryëcëk ani gë kerahnënd inji kayëte (Vantiyehn 18.1-8).

Korent nkol nte hwëhnak nafa yeho wati afayik Pol ña. Nkol nkwafo gwaf yeho nte ye gë cape wov le wacik Mëditerane Akayi hna, nte kwëhnëko Rom. Tënk g'icahn vahnë vëhnëmpëlah ña njabëko. Umë liyëhnëk bulunda le hwëhnak ikwëtahn nëmpëlah. Vini vinahan vinëmpëlah fop vërendëhëhniwo vële hwëtahnëka Yesu va. Kerëhnëniha Pol gë warëy bi ye rëfëka tëfëni fagant wënamu wante hwërekëhni ña. Pol pëyayiko fëna wafëmpëhnahnah wahaŵary soñe uwám cery sali ña. Soñe wañi fop nësëd hnë inji kayëte.

Wëlin wanës wadaŵ wakwëhn nafa hn'inji kayëte: Këris, Ahwëhn, vahnë, wanës, mbahn, yir, asëval, uyët, nafa, ðuniŷa, asan.

Wëlin gante nke kayëte ka:

Simpaŷi g'icëmb (1.1-9)
 Ipitël vële hwëtahnëk (1.10-4.21)
 Ankeya meh hnë cery sali (5.1-6.11)
 Ikwëhna ankeya nte ñad Ahwëhn (6.12-11.34)
 Vile njëdahnëd Iyir Ipacah (12.1-14.40)
 Ibëhn Yesu Këris gë vësëm va (15.1-58)
 Idema soŷe vële hwëtahnëk (16.1-4)
 Pol ñad nji uyas (16.5-12)
 Wanira gë simpaŷi (16.13-24)

Simpaŷi

¹ Ami Pol, Wënu ɲa, g'iña dëwu ɲa, macëko yewu afayik Yesu Këris ŷa. Ami gë Sosëten aŷënta fu ŷa,

² herëhnëryidëhu, wuhnë bulunda va Wën, le lëdëk Korent vi, wuhnë vële kwëhnëk Wën g'ikwëtahn hun Yesu Këris ɲa do wacik ayewu wëfacah do gë fop vële ye gante-wo-gante yëfad g'uŷac Ahwëhn fu ŷa, umë ye Yesu Këris, ale ye Ahwëhn hni do ye Ahwëhn fu fëna.

³ Arabi Wënu ɲa Rëm fu ŷa g'Ahwëhn a Yesu Këris ndëwanihu do njëdënihu yam ŷa.

Ifërën le hnuŷade hnë ibëmënkël fu gë Këris

⁴ Camehnëdëfuha kwëlëkwël Wën mën ɲa soŷe hun, soŷe ifërën ile njëdaku hnë ibëmënkël fu gë Yesu Këris ɲa.

⁵ Hnë ibëmënkël hun g'umë ɲa Wënu ɲa njëdaku fop uvetak wã, uvë fop le hnësëdun ŷa do gë uvë uyët wã fop.

⁶ Nësëhnirun paŷare Këris ŷa, do watac kwëhnak vënkahn hnë wuhnë.

⁷ Awa tame uyëd va Wën wëla uryampo gojêluhna, wũhnë vële hnapëd g'uŷankahnah íboka Ahwëhn fu ña Yesu Këris hn'ile tufahnëd fop icëmb dëwu ña.

⁸ Umë yawënedëhu hafo watëkwa hna, soñe antë aworyaru iñë ile rumpak hnë fac le mbokajëd hna.

⁹ Wënu ña, ale wãcëku ayelahnu g'aju Yesu Këris Ahwëhn fu ña, kahnëndak soñe ile nësëk ña.

Ipitël vële hwëtahnëk

¹⁰ Vëyënta mën, këlamu g'uŷac Ahwëhn fu ña Yesu Këris: maŵalëryin, wũhnë fop, antë afitëlu vukore vukore; gwëryëlëryin, ahwëhnawu hak-ili ryampo fo gë nahan ndampo fo.

¹¹ Vëyënta mën, nësëbu wañi kabi vahnë vëvë tere Këlowe fëyako wũhnë conkëdun yëbëlan hun.

¹² Gena bi hnë wũhnë aryampo ntehnëk: «Ami, arëfal Pol yebu»; aÿëntaw: «Ami, arëfal Apolos yebu»; ahawary: «Ami, arëfal Piyer yebu»; do ahawary kat: «Ami, arëfal Këris ña yebu»?

¹³ Ntiyahnëku bi Këris ña pitëlëk? Pol bi sëmëk kërëwa hna soñe hun ña? G'uŷac Pol wã bi njaryirun?

¹⁴ Camehnëbuha Wënu ña kabi ahnë yaryëla hnë wũhnë ge gena Kërisëpus gë Gayiyus.

¹⁵ Koyëna ahnë kodina ntehn g'uŷac mën njaryik.

16 Toña ye, njaryëbuhëhni fëna vëvë tere Sëtefanas va, bare dehnëla njaryëbuha ahnë ahawãary.

17 Këris ÿa payëlohna yaryëndu vahnë: ipëyahn Wanës Wakasëk payëko, do yëkëlehnëdëwohna hnuÿawu wühnë gë wanës wanëḡah, kabi ñadëwohna lihëtu nafa icëm Këris kërëwa hna.

Këris tufahnëd yasery gë fanka Wën fa

18 Paryi nke, pëyahn icëm Këris hnë kërëwa hna wanës wanënkawah ntini vële rëfëk nkaŵ ibëv va. Bare soḡe fuhnë vële rëfëk nkaŵ ipëh va, fanka Wën fa tufahnëd.

19 Wënu ḡa më lehnëk wanës wadëwu hna:
«Mbëvandëbu yasery vële hwëhnaḡ yasery iÿi ḡuniÿa vi
do kwëtahnëda nëf hakili vële hwëhnaḡ hakili va.»☆

20 Awa, ye kodëni mbok nësëni vële hwëhnaḡ yasery va gë vëharanḡ sariya va gë vëholah wanës vële ye ḡuniÿa vi? Wënu ḡa tufahnëna bi yasery iÿi ḡuniÿa ḡi wacenaḡ ye?

21 Vahnë va, gë yasery ÿa lëw hni ÿa fop vëyavëtëna Wën kwëhnaḡ fop yasery ÿa. Soḡe rac, Wënu ḡa hnëḡahnëkawo soḡe pëhëtëhni vële hwëtahnëk wanës wadëwu wante fëyahnëdëfun do ye wacenaḡ soḡe vëÿëntaŵ ḡa.

22 Wasëwif wã tufini viÿë vifëmpëhnaḡah tëyëdëni do vële wok vëyena wasëwif va yasery njëkëlehnëdëni.

☆ 1:19 1.19: Esayi 29.14

23 Bare fuhnë, Këris ÿa cëmëk hnë kërëwa hna fëyahneden: soñe wasëwif wã wanës wante wok vëhodina kwëtahnëhni muk ye do vële wok vëyena wasëwif va ntiyahnëkëhni wacenak ye.

24 Bare soñe vële macëk Wën va, wasëwif gë vële wok vëyena wasëwif per, Këris ÿa tufahnëd fanka Wën fa gë yasery Wënu ña.

25 Ile pëhwëtak Wën pëhëtahnehni vahnë do ye wacënëk soñe vëryampo, yasery le lëbëk yasery vahnë vi ye; ha, ikihn Wënu ña yak yawëk gë fanka vahnë va.

26 Vëÿënta mën, naharyin bi sifa ahnë mo yerunëho ante macëkuno Wënu ña: vëyabëlohna hnë wuhnë vële hwëhnak yasery, vële hwëhnak fanka ma vële hnagik hnë watere wadëhna.

27 Wënu ña, ile fëlayik hnë duniÿa had ucenëk ña, umë tëhna mpaÿëmpaÿehnahnehni vële hwëhnak yasery va; do ile fëlayik hnë duniÿa hihnëk ÿa umë tëhna Wënu ña mpaÿëmpaÿehnahnehni vële hwëhnak fanka va;

28 tëhnakehni vële wok vëhwëhnana, yafik ma fëlayik hnë duniÿa had ile wok kwëhnana nafa ÿa soñe përekanahn ile liyik hwëhn nafa ÿa.

29 Wënu ña ntik koyëna soñe ahnë antë kol naÿënanand haryënkwa lëwu.

30 Gë Këris ÿa tufëkëfu Wënu ña yasery yalëwu ÿa: g'umë catënëkëfu, umë lidëhëfu nkeyin vëfacah do pëhëtëdëhëfu wameh hna fop.

31 Do koyëna nke, ntiyahn wanës vikerëh ña: «Age ahnë ñad naÿëna, arabi naÿëna soñe ile

ntinëhnëka Ahwëhn a.»☆

2

Wanës soņe ipak Këris

¹ Vëŷënta mën, ante njiryibuho ŷal hun soņe fëyawu toņa soŷik Wënu ņa, njiryilëŷohna gë wanës wadakah nkwëryi ma g'uyët iŷi đuniŷa.

² Pëhnabuho antë yëtëndanu iñë ge gena Yesu Këris, do g'ile ntinëhnëku g'icëm dëŷu hnë kërëwa hna.

³ Soņe umë ye, ami, gë fanka këm njiryibuho do mbalëđëfuho ntakah ņa.

⁴ Gante karanëđëmuno soņe awëcëtahnu vinahan va gelohna wanës waceryah vahnë bare fanka Iyir Ipacah fa rufëhnađëho wapacëk hnë wante hnësëđëmuno hna,

⁵ soņe ikwëtahn hun ņa antë kaya hnë yasery vahnë, bare hnë fanka Wën hna.

Usery ule ŷatik hnë Wën

⁶ Awa, ile haranëđëfuhëhni vahnë ŷa usery ye soņe vële wëryëk đus viŷë Wën va. Bare gena yasery iŷi đuniŷa ŷi, uva vëhwëhn fanka hnaŷëk gaki vi do vëvëđ vi.

⁷ Fuhnë, usery Wën ule cowëhnini vahnë va fëyahnëđëfun. Nkehahnënd đuniŷa ŷi Wënu ņa tëko pëhna ile ntid soņe nkentinëfu hnë icëmb dëŷu hna.

⁸ Wëla fanka ryampo vë iŷi đuniŷa yëtëna umë. Ge njetakëndëni, vëfakehna këndilahna Ahwëhn icëmb a.

⁹ Vikerëh va më lehnëk:

«Ile nkok nuna inkër
gë ile nkok gwëryëna vanëf
do gë ile nkok nahana ahnë,

irac Wënu ña vële ÿahnëdëha va ntinëhnëk.»[☆]

¹⁰ Bare Wënu ña njëtëndanëkëfu gë Iyir Ipacah ña.

Iyir Ipacah ña njëtëk fop, wëla ile pëhnaK
Wën ÿak soŵik dŵs ÿa.

¹¹ Mo hoŵ njët fop soŵe ahnë, ge gena iyir
dëŵu ña fo? Ndampo fo nke, Iyir Wënu ña fo
yëtëd fop soŵe Wënu ña.

¹² Fuhnë, iyir nte nuŷayinëk ña gena ibë
iŷi dŵniŷa, bare Wën hna matik, njëtahnin ile
njëdëkëfu Wën g'ipërëna dëŵu ña.

¹³ Ile harañëdenëhëhni vahnë va matina hnë
yasery vahnë, bare gante karanëdëhëfu Iyir
Wën ka harañëdenëhëhni vële hwëhnaK Iyir tac
va.

¹⁴ Ale wok kwëhnana Iyir Wënu ña,
maŵëdëfina ile ŵatik g'Iyir Wën: wanënkŵah
ye soŵe umë, kodina njët watac, kabi g'Iyir ña
fo kode njavëti usery Wënu ña.

¹⁵ Ahnë ale hwëhnaK Iyir Wënu ña kod kitin
fop, bare umë, ahnë kodina kitin.

¹⁶ Vikerëh va më lehnëk:

«Nke bi ahnë ale yëtëk inahan Ahwëhn Wënu
ñä? Nke bi ale hoŵ nkabahn iñë?»[☆]

Bare fuhnë njëtinëk inahan dëŵu ña kabi
kwëhnayinëk iba Këris ña.

[☆] **2:9 2:9:** Esayi 64.4   [☆] **2:16 2:16:** Esayi 40.13

3

Vëryokuņëhn Wën

¹ Vëyënta mën, ami mäkëla hnësëhnu had vahnë vële hwëhna Iyir Wënu ña yerun bare nësëhnëmu had vële ye hn'ikihn vahnë nte watik hnë mbahn, had vële wok ten vunul hn'ikwëtahn dëw hni Këris hna.

² Ikaraj inte harañëmu ña had wambël yëdamu asewu nke, gena roka paryi, kabi mäkëdilunohna awëryu ikaraj dakah. Do ha gaki mäkëdiluhna,

³ kabi hn'ikihn vahnë nte watik hnë mbahn hna worun arëfëndu. Nëwary yehëhna yëbëlan hun do conkëfün. Awa tufahnëdiluhna vahnë vëvë iyï duniya yerun, ankeya vahnë fo hwëhnarun.

⁴ Age aryampo hnë wuhnë ntehnëk: «Arëfal Pol yebu» do aÿëntaŵ: «Arëfal Apolos yebu», didiluhna bi sifa ahnë-wo?

⁵ Mo ga ye Apolos? Do mo ye Pol? Vëryokuņëhn Ahwëhn a fo yebun, vële lik hafo ahwëtahnuna umë. Ale-wo-le hnë fuhnë doku ile njëdaka Ahwëhn a fo ntid:

⁶ Ami, pëlëbu atëh ña, Apolos umë rurëk, bare Wënu ña hnëpëndanëk.

⁷ Ale fëlëd ÿa gë ale rurëdä vëhni vëyena ñoñ. Wënu ña ye fop, umë ale hnëpëndanëka.

⁸ Ale fëlëk ÿa gë ale rurëd a këñëlahnëni do Wënu ña cosëdëha ale-wo-le soje doku ile ntik ÿa.

⁹ Vëryokuņëhn Wën yebun do wuhnë ye ikaÿ Wënu ña.

Cery Wënu ña yerun fëna.

¹⁰ Gë uyëd ule njëdëko Wënu ɲa, ndokunëbu had avëry vacery aholah dʒus. Ntibu sah ryënkwëryënkw ʒa do ahaʒary matënd. Bare afo ale-wo-le nti wajira gante mbëryëd ka!

¹¹ Ahnë kodina nti sah ryënkwëryënkw haʒary ge gena ile rëk ye ʒa, umë ye Yesu Këris dënk.

¹² Vëryampo sanu mbëryandëni hnë sah ryënkwëryënkw rac ma koryi ma kat wëraka wahwëhn nafa; vëryampo gë wadëhwa mbëryëdëni ma idël ma kat gë lury.

¹³ Bare doku ale-wo-le ʒa nude wapacëk hnë fac kiti hna. Fac rac Wënu ɲa gë hwëdëh tufahnëd gante nke doku ale-wo-le ʒa.

¹⁴ Ge ahnë mbëryëk ile nkok kodina përekan hwëdëh ha, ahnë arac nuʒad icos.

¹⁵ Bare, ale ɲagaryëk doku ʒa, ahnë arac nuʒadina icos; umë dënk pehetëde, bare had hwëdëh hna dënk ndëcëtak.

¹⁶ Yëtëluhna bi, Acery Wën Cankaf ɲa yerun do Iyir Wënu ɲa hnë wëhnë ntëdëk?

¹⁷ Awa, ge ahnë përekanëk Acery Wënu ɲa, Wënu ɲa përekanëdëha ahnë arac kabi Cery Wënu ɲa cëvak. Do wëhnë ye Acery tac.

¹⁸ Antë ahnë toka umë dënk: ge aryampo hnë wëhnë ntiyahnëka ahwëhn yasery ye duniʒa li, arabi maʒa antë nteni nënkwëk soɲe Yesu ʒa. Ge koyëna nke nuʒad usery paryi.

¹⁹ Paryi nke, yasery vahnë vëvë iʒi duniʒa vi wanënkwah ye haryënkw Wën hna. Vikerëh va pëyahnëk: «Wënu ɲa pëladëhëhni vëseryah va gë titëna dëw hni ɲa.»[☆]

[☆] 3:19 3.19: Sob 5.13

20 Më lehnëk fëna: «Ahwëhn a njëtëk inahan vëseryah va, njëtëk kwëhnana nafa.»[☆]

21 Awa, ahnë tēfēlahna naŷēnand soŷe vahnë kabi wūhnë hwëhnëk fop:

22 nke Pol ma Apolos ma Piyer* ma đuniŷa ŷi ma ige đuniŷa li ma icēm iŷa ma ile ye gaki ŷi ma ile yejëk ŷi, fop wūhnë hwëhnëk;

23 do wūhnë Këris ŷa hwëhnëku do Këris ŷa Wënu ŷa hwëhnëka.

4

Vëfayik Këris

1 Awa, pëlaryinëfu, ami g'Apolos, had vëryokuŷëhn Këris, vële hwëtehnañëk watoña wacoŷik Wën soŷe karaŷini vahnë.

2 Ale kwëtehnañëk Këris iñë, ahnë arac tufahn ikahnënda fo ŷade.

3 Soŷe lēmën ŷa, tana gena ge wūhnë pëcëtađunëho ma ge vëhaŷary pëcëtađëniho. Do fëna pëcëtađa nkaf mën ŷa.

4 Ntiyahnëko ile hnirandëfu gena, bare umë tufahnëđina catëbu. Ahwëhn a fëcëtađëho bi catëbu.

5 Soŷe umë ye, antë ñankahnu ahñësu ile nkeni vëŷënta hun; napëryin Ahwëhn a tëki. Ha, Ahwëhn a, umë dënk sanëđ humpen hna le soŷik hn'umëhwëry hna do njëtëndanëđ fop ile ye hnë wasakahn vahnë ŷa. Awa, Wënu ŷa cëkwaryëđëha ale-wo-le gante nke ile rëfëka ka.

[☆] **3:20 3.20:** Wahnëw 94.11   ^{*} **3:22 3.22** Piyer: Sefas kerik hnë Wagërek hna.

6 Věyěnta mën, ge nēsēbu soṇe Apolos gē ami ŷa, ahnēgahnu ye, aṷēṇahnu hnē fuhnē: ge dēcētēdīlulhna vile herik wanēs Wēn hna awa wēla aryampo hnē wūhnē bēntadīna soṇe aryampo do mbana aṷēntaṷ a.

7 Wējē, ye hoḍu alēbēhni vēyēntaṷ va? Ile hwēhnaru ŷi fop gena bi Wēnu ṇa yēḍaki? Kabi aki nke, soṇe ye hnaṷēnadu had yēdīlihna?

8 Ntiyahněku tēkērun ahnuṷawu fop ile ṷadun ŷa, tēkērun avetawu, vēhnaṷ yerun hara fuhnē gelēfuhna. Ge paryi nkekēndun vēhnaṷ awa fuhnē fēna naṷēntakēndebun gē wūhnē!

9 Ntiyahněko Wēnu ṇa fuhnē vēfayik vi ntik vērēkwa va, had vēle hitiṇik soṇe ndaṷini nkeḍun. Ha, had vēle yafaṇēḍe haryēnkw wamēleka gē vahnē fop hna.

10 Fuhnē pēlayibun had nēnkwēḍun soṇe Kēris ŷa, bare wūhnē pēlarun vankaf hun va had vēseryah va fop soṇe Kēris ŷa; yaṷēlēfuhna, bare wūhnē nṇaṷērun; ntēnēnirun, bare fuhnē nṇaḍibun!

11 Hafo gaki, nkobun horotēndēfu inte ṇa gē iyo wēnka ṇa, nkwēhnalēfuhna viṷi, kēm fo ntideḍun, ki fo nṇasēlendēḍun do

12 ndokunḍēḍfun ḍus hnuṷahnēfu ile rokēḍēfun ŷa. Age ahnē nṇewēkēfu, ifērēn ryēwanēhnēḍēfunēha; age ahnē koroteyehnēḍēhēfu, nduṇēnadēfun;

13 age ahnē mehnēḍēhēfu, g'untēnah ntēkwadēfun. Hafo gaki vahnē va pēlanihēfu had iṇē hayah, ile sanik hnē iṷi ḍuniṷa.

14 Gena soṇe sēfēhnanu herēndidēmu aki,

bare soŋe yabahnu ye, kabi vutah mën vunte ÿahnëbu dŋs yerun.

¹⁵ Hnë ibëmënkël hun gë Këris hna, wëla ntehnakënde vahnë hafo wawuli pëhw (10,000) hwëhnakëndun vële haraŋëdëhu, rëm ryampo fo hwëhnarun: ami ye rëm hun ÿa kabi njonëhnimu Wanës Wakasëk ŋa, wante lik ayewu gë Yesu Këris.

¹⁶ Awa, këlamu tëfëryin nkeya mën ŋa.

¹⁷ Do soŋe rac fayëryidëfuha Timote, fah tah mën fante ÿahnik do hahnëndak soŋe Ahwëhn a. Age təkërik ndënkwëtehnëdëhu ankeya mën nte rëfandëbuha Yesu Këris. Umë haraŋëdëfuhëhniwo vahnë gante-wo-gante hnë vacery sali hna fop.

¹⁸ Vëryampo hnë wühnë naÿënadëni, nahadëni yiryida soŋe yëkiwu.

¹⁹ Biÿëdina njiryidëfu, ge Ahwëhn a mawëk. Awa wati rac gena wanës vëyi vële hnaÿënadëni fo yëtëdëfu bare bi kwëhnani fëna fanka Iyir Ipacah iŋa!

²⁰ Ha, toña ye, ge ahnë hnë Inawë Wënu hna nke, ahn'a rac tufahnëdina gë wanës fo, bare gë fanka tufahnëd.

²¹ Awa, ye fecehnëku? Yiryiwu gë wagus ma gë intawëry ipëbah iña do gë iyamah bi?

5

Ankeya meh hnë cery sali

¹ Nkwëryëde gante-wo-gante, nke ÿal hun hna ale lid wameh waŋayah dŋs. Wëla hnë vële wok vëyëtëlahna Wën paryi va gena ale lid koyëna.

Ha, nkwëryëbu aryampo hnë w̃uhnë gë asëval rëmu ÿa ndakëdëni!

² Do nkorun ahnaÿënanandu! Tëfakëhu ayewu hnë uyiwëhnah sankaf do ntayi fagant hun ahnë arac!

³ Ami, imbahn mën ña ñawëtaku bare iyir mën ña gë w̃uhnë nkentik. Do təkëbu hitiñëwa menëk ale lik koyëna ÿa had hnam nkentibu.

⁴ Age mbarëlërun, gë w̃uhnë nkentëdëbu g'iyir mën ña do Ahwëhn fu ÿa Yesu tufëdëhëfu fanka falëw̃u fa. G'uw̃ac Ahwëhn fu ÿa Yesu

⁵ daryina aÿi asan nji tëfëlehnënda Sintani hafo tav ikihn vahnë nte w̃atik hnë mbahn hna soñe pehëtahni hnë fac le mbokajëd Ahwëhn hna.

⁶ Inaÿëna hun ñi cañëna wëtöye! Njëtërun d̃us: «Levir toyë, matëndëd farin fa fop.»

⁷ Awa, pacënyin! Tavëryin viÿë viwëh vile lidunëho kobëri va do awëcëtauwu ayewu vahnë vëhasëk had farin fale wok kwëhnana levir. Ile ye toña ÿa, təkëruna ayewu. Këris ÿa, fape sali Pak fu ÿa, njëdahniko had sadëha,

⁸ awa dinëfu ambënt ña gë vamburu vante wok kwëhnana levir: genëfu vahnë vëhwëhn toña gë walaw̃ary wafacah. Nkwëcëtënëfu vankeya va; antë nko ntinden wëh ma ndakëntal nte nkok ñadina Wën.

⁹ Hnë kayëte mën dënkwëryënk̃w hna keryëhnëryidëmuno ant'ahwëhnalu hayu gë vëhwëhn nkeya meh va.

¹⁰ Age nësëbu wañi nësëla afitëlu gë fop vële hwëhna nkeya meh hnë iÿi d̃uniÿa vi: gë vahnë vële lid ndakëntal meh gë fop vële nkok gedina

viyë gwër gë fop vële va do gë fop vële sëmbëd wamën wamër. Age gena umë tëfakëha asahnu duniya li!

¹¹ Ile yadëfuho lehnu ya umë ye: vahnë vële lid ndakental meh, ma vële nkok gedina viyë gwër, ma vële sëmbëd wamën wamër, ma vële yewëd vële ryewëd, ma vële led. Tëfeluhna dënk avanku wëla roka sifa vahnë vërac.

¹² Ami bi hitijëdëhëhni vële wok vëhwëtahnëlahna Yesu Këris va? Hali gena koyëna! Bare vële vankërun cery sali va, wuhnë rëfëka ayëkalëndu soje fërën cery sali na.

¹³ Vële wok vëhwëtahnëlahna Yesu va, vëhni Wënu na hitijëdëhëhni. Awa had gante kerik wanës Wën ka: «Daryina awën a fagant hun.»✧

6

Sonko yëbëlan vële hwëtahnëk

¹ Age aryampo hnë wuhnë takëlëkëhni g'ale mbankëni ikwëtahn, hak kod ndëk tëya ale wok yëtëna sariya Wën kitijëhni hara gena aytäwu ale mbankëni ikwëtahn?

² Yëtëluhna bi vële vankëk ikwëtahn ya kitijëdënihëhni duniya yi fop? Awa ge wuhnë rëfëka ahitiyu duniya yi, soje ye ye kodiluhna ahitiyu viyë viroy va vële ye yëbëlan hun va?

³ Yëtëluhna bi kitijëdenëhëhni wamëleka na do kas viyë vivë iyi duniya vi!

⁴ Awa age kwëhnarun ile hitijëlëdun yëbëlan hun soje viyë vivë iyi duniya va, soje ye

rëyëdfunëhëhni vahnë vële wok vëyëtëna wëba Këris ña nkeni vëhitij yëbëlan hun?

⁵ Wante hnësëdëdfu ñi tëfakëha cëfëhnu. Gena bi hnë wühnë wëla ahnë aryampo ahwëhn usery ale hođ kitij yëbëlan vële hwëtahnëk?

⁶ Tëyëdëdfu, cañëk bi vële vankëk ikwëtahn kitijëlëndëni g'aÿëntaŵu, do kat haryënkw hnë vëhitij vële nkoni vëvankëna ikwëtahn?

⁷ Wëla kitijël yëbëlan hun ña dënk, tu-fahnëđ fop përekak yëbëlan hun. Soñe ye ye pecehnëđiluhna aryuñënwu wameh wante lidërun? Soñe ye ye pecehnëđiluhna aravuni vahnë va nteni ile hwëhnërun ÿa?

⁸ Bare wühnë dënk lid wëh do led, do vële vankërun ikwëtahn va dënk lidun koyëna!

⁹ Njëterun wapacëk vële lid wameh va vëhnuÿadina ÿëŵa hnë Inaŵ Wënu hna. Antë mpaÿëmpaÿawu: gë vahnë vële lid ndakëntal meh gë fop vële sëmbëđ wamën wamër gë vësan vëyëlah ma vësëval vëyëlik vële yëkëlehnëdëhëhni vëhaŵary, gë vële ryakëđ gë vësanëntahni ma vësëvalëntahni dënk

¹⁰ gë vële va, gë vële ÿađ dëcët hnapul, gë vële sed dëcët uñen, gë vële yewëdëhëhni vëÿëntaŵ, do gë wabandi, vëÿi vahnë vëhnuÿadina ÿëŵa hn'Inaŵ Wënu hna!

¹¹ Wëlin aki nkeniho vëryampo hnë wühnë kobëri ña. Bare, kabi g'Ahwëhn fu ÿa Yesu Këris nkerun, Iyir Wënu fu ña njaryëku wameh ña, ntik kwëhnu Wënu ña, do Wënu ña catahnëka gë wühnë.

Ikwehna ankeya nte ñađ Ahwëhn

12 Vëryampo ntehnëdëni: Fop maŵëryayik. Ha, bare gena fop hwëhna nafa soŋe ahn'a. Ha, toña ye fop maŵëryayik bare nŵëyëbu yewu aramp sifa ile-wo-le.

13 Ntehnëdun fëna: «Roka ÿa soŋe idonk ŋa ye do idonk iŋa soŋe roka ÿa ye.» Ha, toña ye do Wënu ŋa təkwehnëd iŋi dōnk gë iŷi roka hnë fac ryampo. Bare mbahn ahnë ŋa diyina soŋe ntind ndakëntal nte nkok ñadina Wënu ŋa: vimbahn fu va Ahwëhn a hwëhnëk do umë ye Ahwëhn vimbahn fu va.

14 Wënu ŋa mbëhnëndanëka Ahwëhn a do mbëhnëndanëdëhëfu fëna gë fanka falëwu fa.

15 Yëtëluhna bi vimbahn hun va nke had imbahn Këris ŋa? Awa, nufëdëfu bi iñë ryampo hn'imbahn Këris hna soŋe liwu hn'imbahn asëval ale wafëd nkaf ntëwu? Muk, gedina koyëna!

16 Yëtëluhna bi asan ale ryakëk g'asëval ale wafëd nkaf ntëwu ŋa vëhni vëhi tak aryampo fo nkefëni? Ha, Vikerëh va më lehnëk: «Vëhni vëhi tak aryampo fo nkefëni.»✧

17 Ndampo fo nke, ale nkeni gë Ahwëhn a aryampo fo nkeni gë umë.

18 Garyëryindën ndakëntal ñël këm! Wameh wakaŵary wante-wo ntik ahnë ŋa bëvehnëdilahna. Bare ndakëntal nte wok ñadina Wën umë mbëvehnëd mbahn iŋa dënk.

19 Yëtëluhna bi mbahn hun ŋa ye cery Iyir Ipacah? Wënu ŋa njeđakuna do hnë ale-wo-le nke. Koyëna gena ŵuhnë hwëhnëk vankaf hun va.

✧ 6:16 6.16: Wapëgwala 2.24

20 Wënu ña yabah cosahnëk ntawëtahnu. Awa kwëhnaryin ankeya nte ñaaf Ahwëhn ña!

7

Soñe iñël

1 Tame, ntëkwadëfu wante herëhnëryirunëhowo ña: Ha, përenak soñe asan a antë ndakëni g'asëval.

2 Bare soñe kehahni ankeya nte nkok ñaafina Wënu ña, asan-wo pecek kwëhnahna asëval ale nkeni gë umë fo, asëval-wo fëna kwëhnahna asanu.

3 Asan a tëfëlahna ñwëyã uryak asëvalu, do asëval a fëna tëfëlahna ñwëyã uryak asanu.

4 Asëval a kodina nti imbahn dëwu ña gante-wo ñaaf ka: mbahn dëwu ña, asanu hwëhnëk. Ndampo fo nke, asan a kodina nti imbahn dëwu ña gante-wo ñaaf ka: mbahn dëwu ña, asëvalu hwëhnëk.

5 Antë awëyëläendu, ge gena nkwëryëlërun soñe asuñu ayëfahnuna Wënu ña d'us. Bare tëfëlahna mbiy d'us, ge gena umë dakëna are-sawu; Sintani kod njëkëhnahnu ntiyehnu ile mbañëk Wënu ña.

6 Wante hnësëhnëmu ñi, dehnëluhna aliwu forosima, bare ge ñaafun kodun aliwu.

7 Ñakëndëbu d'us vësan va fop nkeni vësëval këm, g'ami ki; bare ale-wo-le uyëd minu nuñak Wën hna, aryampo kod nko asëval këm, a'yëntaw a kod ñël.

8 Awa, vële wok vëyëläena va do gë vësëval vële cëmaryëk vësan va ntehnëdëfuhëhni: antë a'yëlälu fecek soñe hun yã, g'ami ki.

9 Bare ge kodiluhna aryuñenawu, ñëlëlëryin; kabi aÿëlëlu fecek g'ile ñad ndawu ipërel.

10 Awa, soŋe vële ÿëlëlëk va, Ahwëhn a hnësëhnëdëhëhni, gena ami: asëval a tëfëlahna mbëmba.

11 Bare ge mbëmbak, antë mbok ñëli. Age ñad ñëli tëfëka mbokalëni g'asanu. Do asan a fëna tëfëlahna mbamba asëvalu.

12 Tame, ge ale hwëtahnëka Yesu kwëhnaka asëval ale wok kwëtahnëhna, do ge asëval arac ñad nkolahnëni g'umë, tëfëlahna mbamba. Waŋi, ami dënk hnësëk, gena Ahwëhn a.

13 Do ge asëval ale hwëtahnëka Yesu kwëhnaka asan ale wok kwëtahnëlahna do ge asan arac ñad nkolahnëni, awa asëval a tëfëlahna mbëmba.

14 Nësëdëfu waŋi kabi asan ale wok kwëtahnëlahna Yesu ÿa, soŋe asëvalu ale hwëtahnëka ÿa tëhahnëka Wënu ŋa. Ndampo fo nke, asëval ale wok kwëtahnëlahna Yesu ÿa, soŋe asanu ale hwëtahnëka ÿa tëhahnëka Wënu ŋa. Ge gena umë, vutah hun va nkekëndëni had vële ronkëk, hara ile ye toña ÿa tëhahnëniha Wënu ŋa.

15 Bare, ge ale wok kwëtahnëlahna Yesu ÿa ñad pitëleni g'ale ñëlëleni ÿa, kod nji. Wati rac, ale hwëtahnëka Yesu ÿa, asan a ma asëval a, ñoñ gona ile ÿabëlehnekëhni; Wënu ŋa ñad nkeyin yam.

16 Wëjë asëval ale hwëtahnëka Yesu ÿa, yëtëlina ge kodu afehëta asan hu. Do wëjë asan ale hwëtahnëka Yesu ÿa, yëtëlihna ge kodu afehëta asëval hu.

Imawñ ile njëdfahnëk Ahwëhn

17 Awa, ahnë antë njëkëlehn nkwëcët ile njëdfaka Ahwëhn a, gante nkeho ka ante macëkawo Wënu ña. Umë ye ile lehnëdëfuhëhni vacery sali va fop.

18 Age asan ale rëk hácik macëk Wënu ña, nko koyëna. Age ahaŵary ale wok kácihna macëk Wënu ña, nkonti koyëna.

19 Háciru ma kácilihna umë kwëhnana nafa. Ihwëhn nafa ÿa, umë ye maŵëhn Wënu ña.

20 Ha, ale-wo-le tëfëka nko gante nkeho ka ante macëkawo Wënu ña.

21 Aramp bi yeruho ante macëkino Wënu ña? Antë nkehahnahni soñe rac; bare ge nuýaru rënka ayehahn afaya, antë ntënti.

22 Yëtëryin, aramp ale macëk Ahwëhn a afaya paryi nke kabi Ahwëhn a pehëtëka. Ndampo fo nke, ale yeho afaya do macëk Këris ÿa, aramp Këris paryi ye.

23 Wënu ña gë yabah ntawëtëku. Awa antë ayewu vëramp vahnë.

24 Ha, vëyënta mën, ale-wo-le tëfëka nko haryënkW Wënu ña gë hn'ile nkeho hna ante macëkawo ña.

Soñe vële wok vëyëläläna

25 Awa, soñe vële wok vëyëläläna va, ile yädfëfu hnësu ÿi gena Ahwëhn a lehnëko hnësu, bare nahan mën ña yëdfädfëmu. Ahwëhn a kaŷëhnahnëka g'ami: ntiko ale hođe kwëtahni.

26 Soñe wahorot wavë gaki wï, wëli ile hnahabu ÿa: nëfak soñe ale-wo-le nko gante nke ka.

27 Ñëlëru bi? Awa antë ayëkëlehn afitëlu. Ñëlëlihna bi? Awa antë ayëkëlehna asëval.

28 Bare ge ñëlëru, gena wëh; do ge aryag ñëlik, gena wëh. Bare vële yëlëlek va wahorot kwëhnaďëni đuniya lëw hni hna, do ami ñaďëfu wëmaŷehnu antë nkewu.

29 Vëyënta mën, wëli ile yadëfu hnësu ya: wëwati toyë fo wojëkëfu; tëk pëgw iyi wati, vële yëlëk va tëfëkëhni nkeni had vëyëlëna,

30 vële hoď va nkeni had vëyiwëhnëna, vële ryasëď va nkeni had natëlëhni hna, do fëna vële lawëď va nkeni had gena vëhni hwëhnëk ile ntawëni ya.

31 Vële yad đëcët viyë iyi đuniya vi tëfëkëhni nkeni had vële wok gona ñandëni, kabi viyë iyi đuniya yi ndëcëď.

32 Nësëbu vëyin kabi ñakëndëbu ant'ahwëtu nahan đëcët. Ale wok ñëlëna ya, viyë Ahwëhn va nahad, nëna Ahwëhn a njëkëlehnëď.

33 Bare ale yëlëk ya, viyë đuniya va nahad, nëna asëvalu njëkëlehnëď,

34 do koyëna cahëlehnik yëbëlan wëhayu wahi. Asëval ale wok ñëlëna ya ma aryag ale wok yëtëlina vësan nahad viyë Ahwëhn va. Arac ñaď nke ava Ahwëhn a hn'ile ntid do nahad hna fop; bare ale yëlika viyë đuniya va pabëď, nëna asanu njëkëlehnëď.

35 Soŋe ufërën hun lehnëďëmu waŋi, gena soŋe wëmaŷehnahnu; ñaďëfu arëhnawu ile fecek ya, alihahnu ile ñaď Ahwëhn a fo.

36 Tame, ge jar ñankahnëka đëcët gë aryag ale kwëhnëk a, ntiyahneka kodina mbok nduñëna,

awa tēfēka nti gante ñad ka; tēfēka ñēla. Age koyēna ntik gena wēh.

³⁷ Bare ge jar ŋa pēhnak wapacēk sakahn lēwu hna soŋe antē ñēla, do kahnēnda hnē rac, hara porosiŋ iña do mēk nduñēna, jar tac fēna ntid fērēn.

³⁸ Koyēna ale ŷēlēka aryag ale kwēhnēk ŷa ntik fērēn, bare ale wok tēkēna njēta asēval ŷa, umē lik le ŷak saŋēk ŷa.

³⁹ Ge asēval a ñēlik kodfina pitēlēni g'asanu hnē duniŷa lēw hni hna fop; bare ge asanu cēmēk, kod ñēlēlēni g'ale ñad a, bare gē ale hwētahnēka Ahwēhn a fo.

⁴⁰ Bare, ge gante nke ka nkok, natēdfēha dūs. Koyēna nahabu, do ntiyahnēko kwēhnabu, ami fēna, Iyir Wēnu ŋa.

8

Faŷar wasadēha wēn ile wok gena paryi

¹ Yēkēnēfu tame soŋe faŷar fale sēnahnik sadēha wēn ile wok gena paryi: soŋe watac, toña ye, gante nēsēdun ka, fuhnē fop kwēhnayinēk uyēt. Uyēt rac lidēha ahn'a kumand. Bare iña ŋa njawēnēd ikwētahn ahnē!

² Ge ahnē ntiyahnēka padēka uyēt, ahnē arac tēfēka njēt nkojēka yabah.

³ Bare ge ahnē Wēnu ŋa ŋahnēd, Wēnu ŋa njētēdfēha ahnē arac do gwērēnkedēha.

⁴ Awa, soŋe itok faŷar fale sēnahnik sadēha wēn le wok gena paryi ŷa: Njētīnēk dūs wēn ule wok gena paryi ŷa kwēhnana nafa duniŷa li; ha, Wēn hudampo fo ye, hukawāry gena.

5 Paryi nke, vëryampo ntehnëdëni nkeni wamën ambin hna do gë nkal li. Toña ye cape ntëw hni nkeni wamën wayabah do gë vëhwëhn vëyabah.

6 Bare soṅe lëw fu ŷa, Wën hudampo fo ye, Rëm ale lik ile-wo-le ŷa do soṅe ntiden ile hnëṅëdëha umë ŷa yeyinëk; do fëna Ahwëhn aryampo fo yehëhna, umë ye Yesu Këris, gë umë nke ile-wo-le ŷa ha, soṅe ile ntik ŷa yehahninëk.

7 Bare gena vahnë fop yëtëk iŷi toña! Vëryampo njehëkëhniwo njëfa wën ile wok gena paryi ŷa do hafo gaki, ge tokëni faŷar sadëha wamën watac, do ntiyahnëdëhëhni faŷar farac tonkënedëhëhni haryënkW Wën hna kabi imëk uyët ulëw hni wã yabëna.

8 Gena ile rokëde ŷa lid Wënu ṅa nëṅahna gë fuhnë: age tokinëk ma tokilënëhna umë ṅaŷëtëdëfina ma gwënëdëfina nafa lëw fu haryënkW Wën hna.

9 Bare, fop ile lidun ŷa, diryin wajira, antë ige afaya hun nte lihahnëdun viŷë ṅa, antë ntiyehnëhni uweh vële mbak ikwëtahn va.

10 Age ale mbak ikwëtahn hnuki, wëjë ale yëtëk toña ŷa, ga tokëdu ile sënahnik sadëha wën ile wok gena paryi ŷa, përedilahna bi tok umë fëna?

11 Koyëna uyët hu wã mbëvehnëdëha ale mbak ikwëtahn aŷi, umë ale cëmëhnëk Këris ŷa!

12 Ge aki menëdun soṅe vëŷënta hun va aŷayëmpayehnénduni soṅe ikwëtahn nte vakëhni ṅa, Këris ŷa dënk horotëhnëdun gë wameh hun ṅa.

13 Soŋe umë ye, ge soŋe le rokëdëfu faÿar fale sënahnik sadëha wën ile wok gena paryi ÿa ntiyehnëdëha aÿënta mën wameh, bokëda roku muk faÿar farac, soŋe antë liyehnëwa wameh.

9

Pol yëkëlehnëdëna ile rëfëka Afayik

1 Tëyëdëmu: Gela bi afaya, koða bi liwu ile ÿadëfu ÿa? Gela bi afayik? Nulëwahna bi Yesu Ahwëhn fu ÿa? Gena bi soŋe doku mën ÿa wawëhnërunëha Ahwëhn a.

2 Wëla ŋwëyëni vëryampo vëyavëtëdëlohna afayik, wëhnë mëmë mawërunëho. Imaw hun Ahwëhn ŋa rufahnëd afayik paryi yebu.

3 Wëlin gante ntëkwadëfuhëhni ka vële fërëkanëd wac mën va:

4 tëfëlëfuhna bi ile rokëdëfun do sedëfun soŋe doku fu ÿi?

5 Tëfëlëfuhna bi hwëhnafuna asëval ale hwëtahnëka Këris ÿa ntapëhnandëfu, had gante ntidëni vëfayik vëyëntaw gë vëvë tere Ahwëhn do gë Piyer fëna ki?

6 Hnë vëfayik hna fop ami gë Barë nabas fo bi rëfëkëfu ryokunëfu doku hawary hnuÿahnëfu ile rokëdëfun ÿa?

7 Mo lopëde codade do cosand umë dënk? Mo fëlëd atëh hara tokëdëna? Do mo heryëdëhëhni wusaw hara cedëna wambël wadëw hni ŋa?

8 Ile ntidëni vahnë kantëm ÿa hnësëhnëmu soŋe wëryëndanahnu ile lehnëdëmu ÿa, do sariya Moyis ÿa fëna nësëd watac.

9 Kabi kerik hnë sariya rac: «Ge yihni ŷa ndokuŋeđ ant'arëmpuna wës ŷa soŋe antë tokënd roka ŷa.»[☆] Wënu ŋa wuhni wi fo bi kwëtahnëk anëf?

10 Gena bi soŋe fuhnë nësëk? Ha, soŋe lëw fu herik waŋi wanës. Ale yamëd a g'ale varëpëd a ndokuŋeđëni kabi njëtëni nuŷadëni sah lëw hni ŷa. 11 Nadëbun hnë wuhnë ifërën Iyir Ipacah ŋa, awa ge mbarëpabun viryampo hnë ile hwëhnërun hnë đuniŷa li, ndëcëtëbun bi ile saŋëk ŷa?

12 Ge vëryampo tëfëkëhni nuŷani hnë le hwëhnërun ŷi, do kas fuhnë tëfëkëfu lëbëfuni vëhni! Bare dilëfuhna koyëna. Nduñënadëfun fop, soŋe antë nti vahnë va ŋwëŷëni Wanës WakasëkKëris ŋa.

13 Njëtërun wapacëk vële ryokuŋeđ Cery Wën Cankaf va, Cery Wën Cankaf ŋa ryavëdëhëhni; ha, vële sënad wasadëha hn'ile cënade sadëha hna nuŷadëni sah lëw hni ŷa hnë sadëha rac.

14 Ndampo fo nke, Ahwëhn a nësëk soŋe vële fëyahneđ Wanës Wakasëk ŋa nuŷahnëndëni ipëyahntac ile tokëdëni ŷa.

15 Bare ami, ñoñ yëkëlehnëla hnë watac fop, do kerëđa soŋe ile rëfëko rac; sëmu fecehnëko gë liwu watac! Ahnë dihëtëđilohna ile hnaŷënayendëho ŷa.

16 Ami, gena soŋe hnaŷënahndëdu fëyahneđëfu Wanës Wakasëk ŋi, Wënu ŋa liyendëho: meko ge pëyahnela watac.

17 Ge ami dënk rëhna kënd iŷi đoku, tëfakëho hwëhnaŷ icos; bare gena ufër mën

[☆] 9:9 9.9: Divëta Sariya 25.4

ryokunjedëfu, ile kwëtehahnëko Wënu ña fo lidëfu.

¹⁸ Awa ye lë ye icos mën ña? Yëfahnëndu aki fo Wanës Wakasëk ña ye, hara tëyëla yëdayiwu le rëfëka njëdayi ale fëyahnëd.

¹⁹ Mama nkebu afaya, bare aramp vahnë fop liyabu, soñe fehëtahñëwëhni vahnë vëyabah d'us ge kod nke.

²⁰ Had sëwif nkentibu wasëwif hna, soñe fehëtahñëwëhni; had vële tampëko sariya Moyis va yentibu hnë aramp sariya hna, mama nkobu gentila aramp sariya, soñe fehëtahñëwëhni.

²¹ Ndampo fo nke fëna, had vële wok vëhwëhnana sariya Moyis va nkentibuho hnë vële wok vëhwëhnana sariya ÿa, soñe fehëtahñëwëhni. Umë dehnina kwëhnala sariya Wënu ña, kwëhnabu kabi sariya Këris ÿa rampëko.

²² Had vële mbak ikwëtahn nkentibu ge gë vëhni nkentibu, soñe fehëtahñëwëhni. Nkebu ile-wo-le hnë vahnë hna fop. Gë wafere wã fop njëkëlehnëhnëdëfu soñe fehëtahñëwëhni vëryampo.

²³ Do umë fop soñe Wanës Wakasëk ña lidëfu, soñe hnuÿantahniwu sah mën nafa lëwu ÿa.

²⁴ Yëtëluhna bi vële lobëlëd va, vëhni fop nkaryëdëni ntobëla hna, bare aryampo fo ye ale hnufëd ile lobëlahnëde ÿa? Awa garyëryin d'us soñe ahnufahnu.

²⁵ Fop vële lobëlëd va ñwëÿëdëni viÿë viyabah soñe mëkahnëni ndënkwanihëhni vëÿëntaã va. Vëhni ntidëni koyëna soñe nuÿahnëni buña.

Buña rac biyëdina; bare fuhnë, ntiden soje nuñahnin ile wok pudina muk.

²⁶ Soje umë ye, ami nkaryëdëfu yëkatëndu wapacëk gante pabëbu. Had awëy nkebu, gwëyëda bac fo.

²⁷ Ndokunjëdëfu d'us mbahn mën inji hafo wëku mbahn mën inji, soje antë saniwu ami dënk ale fëyahnëd Wanës Wakasëk ña.

10

Itëfëta vacërakëlo fu vinte haranjëdëhëfu

¹ Vëyënta mën, ñadëfu ayëtu ile yehëhniwo vacërakëlo fu hnë yamani Moyis hna. Vëhni fop kuyët ñar nte yiryeryëdëhëhniwo hna nkeniho do ntëmpëtaniho Wov Vëntah ÿa.✧

² Koyëna, vëhni fop tëfëniho ñar ña do ntëmpëtaniho wov hna do umë yeho yarya lëw hni soje igelahn dëw hni gë Moyis ña.

³ Vëhni fop tokëniho roka ile njëdahniko Wën g'ambin ÿa,

⁴ do ceniho wënka wante njëdahniko Wën; ha hn'itaka nte njëdahniko Wën hunte lapëhnafehëhniwo ha cedëniho. Itaka tac Këris ÿa yeho.

⁵ Bare Wënu ña nëñëlawohna gë vëhni do njodëniho cëmëndëni gante-wo-gante wula hna afo nkoni vëhi fo hnë vële w'atiko Esipët va.✧

⁶ Wanji tëfëka njëtëndanëfu soje antë tëfëlehnënden iña meh had gë inte tëfëlehnëdëniho vëhni ki.

⁷ Ant'asëmbëndu ile wok gena wën paryi, had gante ntidëniho vëryampo hnë vëhni ki. Vikerëh va nësëk: «Bulunda ÿa ntañaniho soñe tokëni do ceni, tac matëlehnëni soñe nëhëni.»✧

⁸ Antë ntinden fëna ndakëntal nte ñëwëk Wënu ña, had gante ntidëniho vëryampo hnë vëhni ka, soñe rac vahnë wawuli wafëhw wahi gë warar (23,000) njonihö cëmëlehnëni hnë fac ryampo fo.✧

⁹ Antë pëgwina Ahwëhn a had gante ntidëniho vëryampo hnë vëhni ka, soñe rac walën ÿarëkëhniwo cëmëlehnëni.✧

¹⁰ Ant'awëhnandu had gante ntidëniho vëryampo hnë vëhni ka, soñe rac mëleka icëm ña mbëvehnëkëhniwo.

¹¹ Vëÿin nkehëhniwo vacërakëlo fu va do kerik soñe kolin njetin, fuhnë vële rëhayinëk wapuya ðuniÿa vi.

¹² Awa, ale liyahnëka njawëk hn'ikwëtahn hna nti wajira soñe antë njo.

¹³ Fop wadëñah wante yedëhu ña rac yedëhëhni vëÿëntaŵ va fëna. Wënu ña kahnëndak, tavëðiluhna aryëñehniwu ntëbi ile worun mëkëðiluhna aryuñëhawu. Ge ndëñërun, Wënu ña njëðadëhu fanka fa aholahnu aryuñëhawu hafo pu.

¹⁴ Soñe umë, wëlawo mën wale ÿahnëbu ðus, garyëryin waravahn wamën wale wok gena paryi!

¹⁵ Nësëndëmu had vële hwëhnak hakili; yëkëryin wëhñë ðënk wante hnësëhnëmu ñi.

✧ **10:7 10:7** Icahn 32.1-6 ✧ **10:8 10:8:** Vaker 25.1-18 ✧ **10:9 10:9:** Vaker 21.6

16 Ankëlëw̃a nte ryëwayik nte sëmbandenëha Wënu ña, gena bi, ge cehanden uñen uña, ndënkwëtendëhëfu sat Këris ile ryehtëik soñe lëw̃ fu ÿa do rac mbarëpëdëhëfu gë umë? Gena bi, ge tokëden mburu ña ndënkwëtehnëdëhëfu imbahn Këris nte wubëlehnik soñe lëw̃ fu ÿa, do rac mbarëpëdëhëfu gë umë?

17 Mburu ndampo fo yehëhna. Awa, fuhnë vële yabinëk vi, imbahn ndampo fo yeyinëk, kabi hnë mburu ndampo tac fo kwëhnantinëkëfu sah.

18 Yëkëryinëhni bulunda Isërayel ÿi: vële rokëd faÿar sadëha va vëvarëpëlëdina bi gë Wën hunte linëhnik sadëha rac?

19 Ye pëhnëtanëd wanës mën ñi? Pëhnëtanëd bi faÿar fale sënahnik sadëha wën ile wok gena paryi fi gë ravahn lëw̃u ÿi kwëhnik nafa?

20 Hali! Nësëbu koyëna kabi wasadëha warac wayine sënanënde, gena Wën do ñada avarëpëlu gë wayine.

21 Kodiluhna asehahnu nkëlëw̃a Ahwëhn ña do asehahnu fëna nkëlëw̃a wayine ña; kodiluhna aroku ile varëpëlëndëhu g'Ahwëhn a aroku fëna ile varëpëlehnëdëhu gë wayine ña.

22 Ma iñëw̃ary Ahwëhn ña bi ÿaden matëndin? Fuhnë bi lëbinëka fanka fa?

Ntiyi fop soñe tufahnani inaÿ Wën

23 Vëryampo ntehnëdëni: «Fop maÿëryayik.» Ha, bare gena fop hwëhnik nafa soñe ahn'a. Fop maÿëryayik, bare gena fop yawënenëd ikwëtahn vahnë.

24 Ahnë antë njëkëlehn nafa lëw̃u, bare njëkëlehn nafa vëÿëntaÿ va.

25 Kodun aroku fop ile wafēde saha hna, hara tēyēlehnaluhna;

26 Vikerēh va mē lehnēk: «nkal ini gē ile yehēhna hnam ŷa fop Ahwēhn a hwēhnēk».✧

27 Awa, ge ale wok kwētahnēlahna Yesu wācēku roka ŷalu hna do aŷawū ayiwu, tokēryin fop ile yēdfaderun ŷa, hara tēyēlehnaluhna.

28 Bare ge ahnē ntehnēku: «Faŷar fale sēnahnik wamēn wale wok gena paryi ye», ant'aroku, soŷe ale fēyaku ŷa nēŷahna yam hakili ŷa.

29 Nēsēda waŷi soŷe ŷuhnē, bare soŷe ale yētēdanēdēhu ŷa hnēsēdēfu. Dida hnē ige afaya mēn ile kod ahawāry nēŷahnēndo.

30 Age camehnēbuha Wēnu ŷa soŷe ile rokēdēfu ŷa, tokēda tase ahnē ale hod nēŷo soŷe rac.

31 Awa, ge tokēdun ma cedun ma ge ntidun ile-wo-le ŷa, diryin fop soŷe arufahnahnu inaŷ Wēnu ŷa.

32 Ant'aliwu ile hēfēdēha ahnē wameh hna, nke sēwif ma ale wok gena sēwif ma avē cery sali Wēn.

33 Diryin g'ami ki: njawērēdēfu soŷe vahnē va fop nēŷahnēhni g'ami hnē ile lidēfu hna fop; yēkēlehnēda nafa mēn dēnk, bare nafa vahnē fop yēkēlehnēdēfu, soŷe pehētahnini.

11

1 Tēfētalahnēryino, gante tēfētalahnēdēfuha

✧ 10:26 10.26: Wahnēŷ 24.1; 50.12; 89.12; Divēta Sariya 10.14

ami dënk Këris ki.

Asan g'asëval hnë Cery Sali

² Cëkwaryëmu soņe ile ryënkwëtađunëho hnë ile-wo-le ŷi, do ile yawñënerun wante harañëmu ŋi.

³ Awa, ñadëfu ayëtu iŷin: Këris ŷa ye asankaf vësan fop ŷa, asan a ye asankaf asëvalu ŷa, do Wënu ŋa ye asankaf Këris ŷa.

⁴ Awa age asan nĵëfad ma nësëhnëndëhni vahnë wanës Wën hara cënkak nkaf ŋa, arac Këris, asankaf alëwu ŷa, kihnëned.

⁵ Do age asëval a nĵëfad ma hnësëhnëdëhëhni vahnë wanës Wën hara cënkana nkaf ŋa, arac asanu ŷa kihnëned. Had ale huntëcik nkaf ŋa nked.

⁶ Age asëval cënkadina nkaf ŋa, awa karëti! Bare cëfëhnëdëha soņe karëti ma kuntëci. Awa, vësëval va tëfëkëhni cënkandëni.

⁷ Asan a, umë tëfëlahna cënkand nkaf ŋa kabi umë gë Wënu ŋa mëntëlëni, tufahnëd icëmb Wënu ŋa. Bare asëval a, hnë umë tufëhnađ icëmb asanu ŋa.

⁸ Nĵëtërun gena asan a hnufik asëval hna, bare asëval a hnufik asan hna.

⁹ Do Wënu ŋa gena asan a ntiko soņe asëval a bare asëval a ntiko soņe asan a.

¹⁰ Soņe umë ye, asëval a tëfëka cënkand soņe tufahn hn'ucankaf asanu hna nke, do soņe wamëleka wante yëkëd ŋa.

¹¹ Bare haryënkw Ahwëhn hna, asëval a kodina nke asan këm do asan a fëna kodina nke asëval këm.

¹² Ha, asëval, g'imbahn asan ɲa ntika Wënu ɲa, do asan a, asëval hnagëdëha do umë fop gë Wën matik.

¹³ Yëkëryin wuhnë: canëk bi soɲe asëval nke cënkan këm ge njëfadëha Wënu ɲa hn'ile ntide sali hna?

¹⁴ Do fëna, gena bi, vahnë va fop anjëtëni asan tēfëlahna tav nkaf ntëwu ɲa imul hafo njaba dus.

¹⁵ Bare age soɲe asëval a ye, uhnatah ye age njabëka, kabi Wënu ɲa njëdaka asëval imul yaryah soɲe nke acënkan ntëwu.

¹⁶ Bare age ahnë ñad nkawajëlënti soɲe waɲi, ntëkwadëfunëha kwëhnalëfuhna namu haɱary soɲe rac, vacery sali Wën va fop fëna wahwëhnana!

Roka Ahwëhn a

¹⁷ Tame ñadëmu hnësëhnu wakaɱary wante wodëmu cëkwaryëd'iluhna. Paryi nke, wahumbar hun wã yiryeryëd'iluhna haryënkwa, bare hamëhni njiryeryëdëhu.

¹⁸ Ryënkwëryënkwa yã ten, nkweyëbu age mbarërun, gwëryëlëd'iluhna yëbëlan hun, do ntiyahnekö wëdampo toña ye.

¹⁹ Afo nke watac yëbëlan hun njavëtahni vële hahnëndak paryi va.

²⁰ Awa age mbarërun fop, wëla ntiyahnu Roka Ahwëhn a rokëdun, gena umë,

²¹ kabi age tokëdun, nëhëtaɱun aravuni vëyëntaɱ va, umë lid afo vëryampo nko njohni inte ɲa, vëyëntaɱ va pihënëni do ndëwëni.

²² Kwëhnaluhna bi watere hn'ile tokëdun do cedun? Soɲe ye yafaɲëdun Cery Sali

Wënu ñi? Soñe ye ÿadun asëfëhnanuni vële wok vëhwëhnana inë vi? Ye hnapëdfun hnësëhnu? Tëfëka bi sëkwaryu? Hali, hnë waji cëkwaryëdïluhna muk!

²³ Awa, ikarañ inte hnuÿajëbu Ahwëhn hna yëtëndanëmu: Ahwëhn a Yesu, hn'umëdf unte njëdfahniko hna, nufëko mburu,

²⁴ camehnëka Wënu ña, umë nkubëlehnëk do ntehn: «Iÿin mbahn mën inte yëdfahnëdëfu soñe hun ña ye. Diryindën aki aryënkwëtahnënduno.»

²⁵ Ga puhnani roka ÿa, Ahwëhn a umë nufëk nkëlëwä ñen waresen ña do ntehn: «Ani nkëlëwä uñen ye dahëse akwëtëla kasëk mba Wën nte ÿabik gë sat mën ile ryehëtëde soñe hun. Ante-wo-nte cedun g'ankëlëwä tac ña, diryindën aki aryënkwëtahnënduno.»

²⁶ Ante-wo-nte tokëdfun anji mburu do cedun g'anji nkëlëwä ña, icëm Ahwëhn ña fëyahndëfun koyëna, hafo mbokaj.

²⁷ Soñe umë ye, ale rokëdf mburu Ahwëhn a ma sed g'ankëlëwä ntëwü hara dënënëna ÿa, ahnë arac menëk soñe imbahn do gë sat Ahwëhn a.

²⁸ Awa ale-wo-le hnë wühnë tëfëka pëcëta nkaf ntëwü ña ten ani gë tokahnënd anji mburu ma cëhahnënd anji nkëlëwä;

²⁹ kabi age age ahnë tokëk do ce, hara yavëtëna imbahn Ahwëhn ña ye, ahnë arac ntavah Wën njëkëlehnad.

³⁰ Soñe umë ye vëyabah hnë wühnë tesëni do vëhwëhnana fanka, do vëyabah cëmëni.

³¹ Bare age pëcëtafen vankaf fu va, Wënu ña kitiñëdñilëfuhna.

³² Bare age Ahwëhn a kitiñëdñëhëfu do kwëdëndëfu, soñe antë cëdñëfu gë dñuniña ÿi ye.

³³ Awa, vëñënta mën, age mbarëlërun soñe roka ÿa, napëlëryin.

³⁴ Age ahnë inte ña dñus njoka, ÿalu hna tëfëka tok njintahnënde ga mbara. Koyëna, age mbarërun, Wënu ña kitiñëdñiluhna.

Soñe wante wojëk ña, age njijëbu pëhwëtëdëfu ami dënk.

12

Vile njëdahnëd Iyir Ipacah

¹ Tame vëñënta mën, soñe vile njëdahnëd Iyir Ipacah ña ÿadëfu hnësëhnu ayëtu ile ye toña ÿa soñe virac.

² Njëtërun, ante nkorunëho yëtëlnahna Yesu ten ña, cëmbëdñunëho wamën wante wok gena paryi, do wok kodina dënk nës, hara kodiluhna ayawëñawu.

³ Soñe umë lehnandëmu: Ale hnësëd g'Iyir Wënu ña kodina ndëwana Yesu wëh, do ge ahnë gena g'Iyir Ipacah ña kodina ntehn Yesu ye Ahwëhn a.

⁴ Awa, vile yëdahnëde va nëmpëlëk, bare Iyir Ipacah ña fo yëdahnëd.

⁵ Uyëd ule ryonkuñahnëdëhn wã nëmpëlëk, bare Ahwëhn arac fo ryokuñëhnëde.

⁶ Wënu ña vile ntid va nëmpëlëk, bare Wën hutac fo lid virac fop hnë vahnë hna fop.

⁷ Ale-wo-le nuřad uyed ŵa tufahnahn Iyir Ipacah ęa hnę umę nke, soęe iferęn vahnę fop.

⁸ Iyir ęa njędadęha aryampo nęsęnd gę hakili, do aęęntaŵ Iyir tac fo njędadęha nęsęnd gante nke ile njętęk ŷa.

⁹ Iyir tac fo njędadęha ahaŵary ikwętahh yaŵah đus, Iyir đampo tac njędadęha aęęntaŵ njęręnęndęhni vęres.

¹⁰ Njędadęha aęęntaŵ kat ntind vięę vifęmpęhnahnah, ahaŵary kol nęsęnd wanęs Węnu ęa, ahaŵary kat kol njavętęnd ile ŵatik hn'Iyir Ipacah tac dęnk ŷa gę ile wok matina hnam ŷa, ahaŵary kol nęsęnd vanęsa vante wok yętina do aęęntaŵ kol tękętęnd vanęsa vatac.

¹¹ Waęi fop, đoku Iyir đampo tac fo ye; njędadęha gante ęad ka ale-wo-le uyed minu.

Vięę viyabah hn'imbahn ndampo

¹² Awa, Kęris ŷa gę imbahn nte hwęhnhak vięę viyabah męntęlęni. Vięę virac fop, mama njabahnęk, hn'imbahn ndampo fo nke.

¹³ Ha, fuhnę fop njaryinękęfu soęe nkeyin mbahn ndampo fō g'Iyir Ipacah ndanko: nke sęwif gę ale wok gena sęwif ma aramp gę ale wok gena aramp. Węnu ęa njęđakęfu Iyir ndampo tac.

¹⁴ Imbahn ięa gena ięę ryampo fo kwęhnhak, viyabah ye.

¹⁵ Age ifary ŷa ntehnakęnd: «Kađi gela vák, gentila mbahn hna», awa, soęe umę gentina bi imbahn hna?

16 Do age nëf ɲa ntehnakënd: «Kabi gela inkër, gentila hn'imbahn», awa, soɲe umë gentina bi mbahn hna?

17 Age imbahn iɲa fop inkër fo yekënd, hak kokënd nkwëryënd? Do ge anëf fo yekënd, hak kokënd tehënda viyë va?

18 Bare gena koyëna: mbahn ɲa kwëhnak viyë viyabah va do Wënu ɲa ntik ile-wo-le yã gante ñad ka.

19 Vák yã fo gena imbahn!

20 Awa mbahn ndampo fo ye bare viyë viyabah yehëhna.

21 Inkër iɲa kodina ntehna vák yã: «Balëlohna gë wëjë», do nkaf ɲa fëna kodina ntehnëhni wapary ɲa: «Balëlohna gë wũhnë!»

22 Wëla viyë vivë mbahn vile wok kwëhnana fanka va, kwëhnak nafa;

23 do vile wëk va, virac lënënëden ntëbi vëyëntaŵ va. Vile wok tëfëlahna nuyi va yãk fabinëk ðus,

24 hara viwamah va balëlahna umë fop. Wënu ɲa ntik mbahn iɲa soɲe ntënëni viyë vëwëh va.

25 Koyëna, viyë vëvë mbahn va ndemalëd, pitëlëdina.

26 Age iñë ryampo korotëd, viyëntaŵ va fop rëkëd korotëntëdeni; age iñë ryampo cëmbik, viyëntaŵ va fop natëntëdehëhni.

27 Wũhnë, cery sali ɲa, imbahn Këris ɲa yerun, do ale-wo-le hnë wũhnë iñë ryampo ye hnë mbahn tac.

28 Koyëna nke cery sali hna, Wënu ɲa vëfayik va ntik vëryënkwëryënk, vëhigëna va vële nësëd wanës Wën do vërarëna va vëharan

vahnë; tac, nkeni vële lid vifëmpëhnahnah, gë vële hod njërënëndënihëhni vëres, gë vële ryemadëhëhni vahnë do gë ige asankaf do kat hnësëd vanësa vante wok yëtina.

²⁹ Fop vëyena vëfayik, fop vëyena vële nësëd wanës Wënu. Fop vëharanëdëlëhnhina vahnë, fop vëlidina viyë vifëmpëhnahnah.

³⁰ Fop vëhwëhnana uyëd soje njërënëndënihëhni vahnë, fop vëhnësëdina vanësa vante wok yëtina, do fop vëhodina tëkëtëni vanësa vatac.

³¹ Awa, yëkëlehnëryin ahwëhnawu vile njëdahnëd Iyir Ipacah ija vile yjak nafa va.

Tame tufëdëmu gante ntide ka viyë vile lidun va soje përenahn fop.

13

Injahn ja

¹ Age nësëbu vanësa vahnë ja do gë wëba wamëleka ja dënk, hara njahnëlëwëhnhina vëyënta mën va, wanës mën ja wanësa warali fo ye.

² Age nujabu uyëd soje hnësëndu wanës Wën do yëtu fop ile sovik yja do hwëhnaŵ fop uyët wã, do age kwëhnaŵ ikwëtahn cankaf holahnu wëku fakëtu wahuŵ wi, hara njahnëdëwëhnhina vëyënta mën va, ñoñ gela.

³ Age njëdabuhëhni hnapul mën yja fop vëhaŷëhnah va do yëdahn mbahn mën ija pëdi hafo sëmu hara njahnëdëwëhnhina vëyënta mën va, umë ñoñ nëfadilohna.

4 Ale ýahnëdëhëhni vëýëntaŵ va nduñënad do pacëdëha ntaŵary iña. Ñëwaryëdina, naýënadina do kumadina fëna.

5 Ale ýahnëdëhëhni vëýëntaŵ va didina iñë ile sëfëhnëk, njëkëlehnëdina nafa lëwu, davëdilahna ñap do dënkwëtađina uŵeh ile ntiyiko.

6 Natëdilahna age ntide ile rumpak, bare natëdëha age ntide ile satëk.

7 Ale ýahnëdëhëhni vëýëntaŵ va tavëhnëd fop do kwëtahned fop do ntiyahnëdëha fop canëd do nduñënad fop.

8 Inahn ña tëkwëdina muk. Fac ryampo uyëd wanës Wën wante nësëdëni vahnë ndëcëd, do uyëd vanësa vante wok yëtina tëkwëd, do gë uyëd uyët ŵa ndëcëd.

9 Tame, uyët fu ŵa padëna do wanës Wën wante nësëden padëna;

10 awa age tëkik fac ile padëd fop ýa, ile wok padëna ýa godina.

11 Ante nkoŵuho fatah ña, had fatah nësëdëfuho do had fatah nahadëfuho do toña fatah hwëhnaŵuho; bare tame naýëŵu, tavëŵu fop ankeya vutah ña.

12 Dol nudelënëhna wapacëk viýë va, had hn'anjëka nihah nuden, bare wati yejëk, nuden wapacëk. Hnë iýi wati, yëtëla fop, bare wati yejëk, njëtëdëfuha Wënu ña wapacëk had gante njëtëko Wën ki.

13 Awa viýë virar vi yed kwëlëkwël: ikwëtahngë itamahn do gë inahn; bare inahn ña ye ile ýak nëfak ýa.

14

Soje wanës wante wok yëtina

¹ Awa yëkëlehnëryin ayewu vële ÿahnëdëhëhni vëÿëntaŵ. Yëkëlehnëryin fëna vile njëdfahnëdf Iyir Ipacah ña, do pecendiŵu uyëdf ahnësëndu wanës Wënu.

² Ale hnësëdf vanësa vante wok yëtina gena vahnë nësënd bare Wënu ña ye. Ahnë gwëryëhnëdfilahna; Iyir Ipacah ña təkëdf pëyahněnd viÿë vile soŵik.

³ Bare ale hnësëdf wanës Wënu ña, vahnë va nësënd soje njawahn hn'ikwëtahn dëŵ hni hna, soje nirahni do mbosëvosehnëhni.

⁴ Ale hnësëdf vanësa vante wok yëtina va umë fo yawënad, bare ale hnësëdf wanës Wënu ña njawënëdf ikwëtahn vëvë cery sali ña fop.

⁵ Ndëwadëfu aholu ahnësëndu ŵuhnë fop vanësa vante wok yëtina, bare ile ÿabu ÿandu dŵus ÿa umë ye aholu ahnësëndu wanës Wënu ña. Ale hnësëdf wanës Wënu ña ÿak yabëka nafa ÿa gë ale holëk vanësa vante wok yëtina va, afo ge ahnë kod təkët wante nësëdf ña soje njawahn ikwëtahn vëvë cery sali va.

⁶ Awa tame, vëÿënta mën, age njijëbu ÿal hun hna do nësëhnëndu vanësa vante wok yëtina fo, ye hnëfandanëdfëmu age gwëryëdanëdfiluhna toña soŵik ile njëtëndanëk Wënu ma gwënëdfa uyët hun ŵa ma nësëdfa wanës Wënu ma kat karanëdfiluhna iñë?

⁷ Koyëna nke fëna soje vile yawande va, gante nke takëralu ma itëmp ki: age këm fo tëmpefe itëmp iña, hak kode njëti gante tëfëka nkaŵi?

8 Do age lënkw ÿa kwëhnana kopa facah, mo yëtëd soñe ile lënkwiq ÿa?

9 Wuhnë fëna, age nësëdiluhna wanës wante wëryëde, hak kode njëti wante hnësëdun ña? Sël fo yed wanës hun ña!

10 Pacëk wanës wayabah wanëmpëlah yehëhna d'uniÿa li, do ule-wo-le wã nke ile pëhnëtanëd.

11 Awa, age gwëryëda wanës ale hnësëhnëdëho ÿa, ahneh ale hnësëhnëdëho ÿa yebu, do umë ahneh mën ye. Gwëryëdilëfuhna.

12 Soñe umë ye, kabi ñadun d'us uyëd Iyir Ipacah ña, yëkélehnëryin ten njabu uyëd ule ÿawëned cery sali ña fop.

13 Soñe umë ye, ale hnësëd vanësa vante wok yëtina ña tëfëka munta uyëd soñe kol tëkëtëhni wante nësëd ña.

14 Age gë vanësa vante wok yëtina njëfadëfu, ntawary mën ña njëfad, bare hakili mën ÿa yojëdina ñoñ.

15 Awa, hak ntide? Gë ntawary mën ña njëfadëfu, bare njëfadëfu fëna gë hakili mën ÿa; njëwëdëfu gë ntawary mën ña, bare njëwëdëfu fëna gë hakili mën ÿa.

16 Age camehnëduha Wënu ña ntawary hu hna fo, ale yintik do wok yëtëna wanës watac, yëtëna ile hnësëdu ÿa. Awa, hak kod ntëkwand «Amina» iyëfa camehn hu ña?

17 Wëla ntehni, iyëfa camehn hu ña përenak d'us, yawënenëna ikwëtahn ahnë arac.

18 Camehnëbuha Wënu ña soñe ile nësëdëfu vanësa vante wok yëtina, nësëdëfu lëbu wuhnë

fop.

¹⁹ Bare, hnë mbarëla vële hwëtahnëka Yesu hna, pecehnëko hnësu wanës imbëd wante hofe nkwëry soŋe haraŋahnëwëhni vëhaŋary, gë ile hnësëbu wanës wawuli wante wok yëtina.

²⁰ Vëyënta mën, ant'anahandu had vutah. Age soŋe wameh ŋa ye, geryin had vunul, bare soŋe viyë viyëntaŋ va fop geryin vicër.

²¹ Wëlin ile nësëk Vikerëh ŋa:
«Ahwëhn a më lehnëk, gë viyë vahnë vële hnësëd uwi hnës uhneh ñadëfu hnësëhnëwëhni iyi bulunda, gë wës ahneh ñadëfu hnësëhnëwëhni, bare vëhnëpadilohna.»[☆]

²² Ndanko fo nke, age ahnë nësëd vanësa vante wok yëtina, umë dahëse ye soŋe vële wok vëhwëtahnëna va kabi Wënu ŋa yëtëndanëdilëhniha inë; bare umë kwëhnana nafa soŋe vële hwëtahnëk va. Do age ahnë nësëd wanës Wënu ŋa, dahëse soŋe vële hwëtahnëk ye kabi Wënu ŋa njëtëndanëdëhëhni inë, bare umë kwëhnana nafa soŋe vële wok vëhwëtahnëna va.

²³ Tac age wühnë vële hwëtahnëk va mbarërun, do wühnë fop afëgwëlehnu ahnësëndu vanësa vante wok yëtina, do age vëhaŋary vële wok vëhwëtahnëna rëkëk hn'ile nkerun hna, vëlehnëdilëhniha bi wühnë cenaku?

²⁴ Bare ge wühnë fop wanës Wën nësëdun hn'imbarëla hna do tëket ahaŋary ale wok kwëtahnëna ten, awa, fop wante nkwëryëd ŋa

[☆] **14:21 14.21:** Esayi 28.11-12

pacënëndëha umë awñen ye, pëcëtađ nkaf ntëwu ña,

²⁵ do njëtëđ ile soŵik sakahn lëwu hna, awa, ndëkwëhnëđ yëka ña nkal hna do cëmbëđëha Wënu ña ntehn: «Ha, paryi nke, Wënu ña fagant hun nke!»

Ile yed hnë mbarëla

²⁶ Awa, vëyënta mën, age mbarërun ye rëfëku aliwu? Ale-wo-le tëfëka nti ile njëđëka Iyir Pacah ña: age iyëwñ ye njëwñ, age ikarañ vëyëntawñ va ye karañëhni, age iyëtëndan iñë ye njëtëndan, age inës vanësa vante wok yëtina ye nës, age kat itëkët vëyëntawñ va wante hnësëde ña ye tëkëtëhni. Arabi umë fop ntiyi soñe njaŵahnëni vahnë hn'ikwëtahn hna.

²⁷ Age vahnë ñađëni nësëni vanësa vante wok yëtina, vëhi, ma antë ntëbini vërar, kođëni nësëni aryampo aryampo do nke ale rëkëtëđ wante nësëđëni ña.

²⁸ Age ale hođ tëkët gena, ndemëhnani, antë nësëni: nësëhnëniha Wënu ña wahakili walëwñ hni hna fo.

²⁹ Age vële nësëndëhëhni vahnë wanës Wën va ye, vëhi ma vërar nësëni do vëyëntawñ va pëcëtani wante nësëđëni ña.

³⁰ Bare ge Wënu ña nësëhnëka ahnë ahaŵary, ale hnësakënda tëfëka ndemëhna.

³¹ Ha, wuhnë fop kođun ahnësëndu wanës Wën, bare aryampo aryampo, soñe vahnë va fop ñëñahnëni do nirayini.

³² Vële hnësëđ wanës Wën va tëfëkëhni keryani soñe antë ndëcëtëni wanës ña.

³³ Koyëna nke kabi Wënu ña ñadina ge vahnë va vëlënëñdina ile tantëk ÿa; umë yam ñad.

Ha, koyëna ntide hnë fop vacery sali hna.

³⁴ Soje vësëval va, tēfēlēhni hna ña wëndēni hnë vēmbarēla hna: vēwawēryanina ña wëndēni; tēfēkēhni ntēnēnēnihēhni vēyēntaw va, gante nēsēk sariya Wën ka.

³⁵ Ge mbalēkēhni soje pacēnēhnini iñē tēyēnihēhni vēsan hni watere hna. Cañëna asēval ña wënd hnë mbarēla hna.

³⁶ Hnë mbarēla hun hna bi matik wanēs Wënu ña? Hnë wuhnë fo bi tēkēk?

³⁷ Ge ntiyahnēka ahnë nēsēd wanēs Wën, ntiyahnēka kwēhna Iyir Ipacah iña, tēfēka njēt ile herēndēmu ÿi Ahwēhn hna matik soje awawēhnu.

³⁸ Ge ahnë paβëna, Wënu ña fëna paβēdilahna ahnë arac.

³⁹ Awa, vēyēnta mën, yēkēlehnēryin ten ahnēsēndu wanēs Wën do nt'avañēhnuni vahnë va soje antē nēsēndēni vanësa vante wok yētina.

⁴⁰ Bare fop tēfēka ntiyi cañ gante tēfēka ka.

15

Ibēhn Yesu Kēris

¹ Vēyēnta mën, ndēnkwētehnēdēmu Wanēs Wakasēk wante fēyamu ñi. Nēparun g'uhnatah do yawēnērun.

² Gē wañi pehētēderun, ge nja wēnērun gante pēyamu ki; ge gena umë kwētahn hun ña sël fo ye.

³ Tëfëtanëmu ile hnuŷabu ami dënk ŷa, ihwëhn nafa ryënkwëryënkw ŷa: Këris ŷa cëmëk soŷe wameh fu ŷa, gante pëyahneko Vikerëh ka.

⁴ Kwëtiko hn'iyag do mbëhnëndaniko hnë fac rarëna hna, gante pëyahneko Vikerëh ka.

⁵ Piyer* ndënkwëko karyëtahn, tac vëfayik pëhw gë vëhi va fop.

⁶ Tac, ntëbi vahnë wakeme mbëd (500) karyëtahnëkëhniwo ndampo fo. Vëyabah hnë vërac nkoni, vëryampo fo sëmëk.

⁷ Tac, karyëtahnëkawo Sak fëna, do kat vëfayik va fop.

⁸ Karyëtahnëkëhniwo vëhni fop, tac, ga mbiŷëk, karyëtahnëgëkoŷo ami ale ye had fatah fante hnagik hnë wati le nkok tëkëlahna.

⁹ Ha, ami ŷak vak vëfayik hna. Tëfëlohna dënk ŷacindewu afayik, kabi korotehnëbu cery sali Wënu ŷa.

¹⁰ Bare, Wënu ŷa, g'ufërën lëwu ŷa, njëdëko yewu afayik, do tavëlohna nafa këm. Ndokuŷëbu dus ntëbini vëfayik vëŷëntaŷ vi fop; bare gena ami dënk ryokuŷëk, ufërën Wën ale ye hnë ami ŷa ye.

¹¹ Awa, nke ami ma vëhaŷary, ile fëyahnedëfun ŷa Wanës Wakasëk ŷa ye do watac ye wante hwëtahnërun ŷa.

Ibëhn vësëm

¹² Age pëyahnedëfun Këris ŷa mbëhnëk awa hak kod ahnë hnë wuhnë ntehn vësëm va vëvëhnëdina?

---

* 15:5 15.5 Piyer: Sefas kerik hnë Wagërek hna.

13 Ge vėsēm va vėvėhnėdina, awa Kėris ŷa fėna bėhnėna;

14 do ge Kėris ŷa bėhnėna, Wanės Wakasėk wante fėyahnėbun do kwėtahnėrun ŋa kwėhnana nafa.

15 Do kat, ile fėyahnėdėfun soŋe Wėnu ŋa wamėr ye kabi pėyahnėdėfun mbėhnėndanėka Kėris ŷa hara bėhnėndanėlahna ge vėsēm va vėvėhnėdina.

16 Ha, ge vėsēm va vėvėhnėdina, awa Kėris ŷa fėna bėhnėna.

17 Do ge Kėris ŷa bėhnėna, kwėtahn hun ŋa kwėhnana nafa, do gė wameh hun ŋa nkorun.

18 Do fėna vėle hwėtahnėka Kėris do sēmėk va mbėvėni kwėlėkwėl.

19 Ge soŋe iŷi duniŷa ŷi fo hwėtinėk ikwėtahn fu ŋa hnė bėmėnkėl fu gė Kėris hna, awa fuhnė yeyinėk vėle yėkėdė had vėle ŷak haŷėhnėk duniŷa li.

20 Bare gena koyėna, Kėris ŷa mbėhnėk! Umė ryėnkwėk vėhnėk hnė vėle sēmėk hna, soŋe vėsēm vėŷėntaŷ va fėna mbėhnėntahnini.

21 Ahnė ryampo fo yojėk icėm iŋa, do ahnė ryampo fo yojėk ibėhn iŋa.

22 Ha, vahnė va fop cėmėdėni kabi Adam ye rėm sankaf lėŷ hni ŷa, do vahnė vėle kwėhnėk Kėris va fop mbėhnėdėni.

23 Bare ale-wo-le, ge tėkėk wati lėŷu ŷa, mbėhnėd: Kėris ŷa ryėnkwėk vėhnėk, tac ge mbokajėk vėle kwėhnėk va mbėhnėdėni.

24 Tac wapuya duniŷa ŋa rėkid, do Kėris ŷa tėkwehnėdėhėhni fop wayine wante hnaŷėk duniŷa ŋi do ŷėkėkėhni vahnė va gė fanka. Awa

tac mbësahna ucankaf ña Wënu ña Rëm ÿa.

²⁵ Ha, afo Këris ÿa naŵ hafo hale këfëdëhëhni Wën vëÿëŵ vëlëŵu va fop kuyët wakwer wadëŵu hna.

²⁶ Icëm inja ye aÿëŵ arëkwa ale rëkwehnëde ÿa.

²⁷ Ha, Wënu ña fop kwëtëkëhni gëd wakwer Këris hna.✧ Pacëk ge ntehnik «fop», gena soñe Wënu ña hnësëde, umë ale yëdaka fop Këris ÿa.

²⁸ Ha, Wënu ña yëdadëha Aju ÿa ucankaf ña fop. Ge Aju ÿa njëdayik ucankaf ña, awa umë dënk hn'ucankaf Rëmu hna nked. Koyëna, Wënu ña fo yed ahnaŵ hnë fop.

²⁹ Ge ibëhn gekëndina, awa vële yaryëde soñe vësëm va, ye hnëfadëhëhni? Ge ibëhn gekëndina, awa soñe ye njaryëdëni soñe lëŵ hni?

³⁰ Do fuhnë dënk soñe ye wafëden nte-wo-nte ña walawary walëŵ fu ŵa?

³¹ Vëÿënta mën, paryi nke fac-wo-fac pabëlëdëfun icëm inja: paryi nke fëna natëko soñe ile ntik hnë ŵuhnë Yesu Këris Ahwëhn fu ÿa.

³² Efes hna, mëtëbun gë vahnë vële ye wulaw paryi. Ge soñe watoña vahnë fo yekënd, ye hnëfakëndëho? Ge vësëm va vëvëhnëdina, awa tokënëfu do ceyin, kabi acahn cëmëden.✧

³³ Kwëtëryin hakili: vëréfal vëŵeh va përekanëdënihëhni vahnë vëfëren va.

³⁴ Bokanëryin vinahan vipëren hun va do ant'avok aŵenu! Nkeni hnë ŵuhnë vële wok

vëyëtëna Wënu ña. Nësëdëfu wañi do tëfakëha cëfëhnu.

Imbahn vële vëhnëk

³⁵ Bare ahnë kod tëy: «Hak mbëhnëdëni vësëm va? Iyëhne sifa mbahn kwëhnadëni?»

³⁶ Gante nënkwëru ka! Ile hnadëru ÿa kodina pëhn ge cëmëna ten.

³⁷ Do ye hnadëdu? Nadëdëfila atëh nte fëhnið ña, uÿëc fo hnadëdu, mpëd uÿëc antimp ma uÿëc hnëda hawary.

³⁸ Tac, Wënu ña njëdadëha uÿëc wã imbahn nte ñad ña; uÿëc le-wo-le wã, mbahn dëwu ña kwëhnad.

³⁹ Imbahn mëntëlëna g'iñëntaŵ: imbahn ahnë ña soñe ahnë ye, iba wulaŵ ña soñe wulaŵ ye, iba wusëry ña soñe wusëry ye do iba wuwis ña soñe wuwis ye.

⁴⁰ Nkehëhna fëna viÿë g'ambin vi do gë nkal vi; humpen viÿë vimbë ambin va nëmpëlëk gë vimbë nkal vi.

⁴¹ Humpen ulav wã gë ulepera wã do gë wahol wã nëmpëlëk; la hnë wahol hna dënk, wahumpen walëw hni wã nëmpëlëk.

⁴² Koyëna, ge vësëm va mbëhnëni, mbahn dëw hni ña mëntëlëdina g'inte kwëhnaniho ña. Age mbahn iña mbañik, had uhnëda ile nadik, nkëlëd, bare ge mbëhnëk, kodina mbok nkël.

⁴³ Age mbahn iña mbañik gwamëna, bare ge mbëhnëk gwamëk. Ge mbahn iña mbañik kwëhnana fanka, bare ge mbëhnëk njaßëka fanka.

⁴⁴ Ge mbahn iña mbañik, mbahn ahnë fo ye, bare ge mbëhnëk, imbahn kwëhn Iyir Ipacah ye.

Ha, ge mbahn ahnë nke, nke fëna mbahn kwëhn Iyir Ipacah.

⁴⁵ Vikerëh wanës Wënu ña më lehnëk: «Adam, ahnë aryënkwëryënkw a, ale yëdayik njënënd yeho.» Bare Yesu, nte ye Adam tëkwa ña, ale yëdanëd iyir nte yënëndanëd vëÿëntaŵ ye.

⁴⁶ Imbahn kwëhn iyir ña dënkwidina, iba ahnë ña fo ryënkwid, tac imbahn kwëhn iyir ña do njigi.

⁴⁷ Wënu ña g'inkal ñi ñahanëkawo ahnë aryënkwëryënkw a bare ahigëna ÿa g'ambin matik.

⁴⁸ Vahnë vëvë nkal vi gë ale ñahanëko Wën g'inkal ña mëntëlëni, do vahnë vële yid g'ambin va gë ale watik g'ambin mëntëlëdëni.

⁴⁹ Do ndampo fo nke gante mëntëlëk imbahn fu g'iba ale ÿahanik g'inkal ki, koyëna fëna mëntëlëd imbahn fu ña g'iba ale watik g'ambin ka ge mbëhninëk.

⁵⁰ Vëÿënta mën, wëli wante hnësëhnëdëmu ña: vimbahn fu vimbë nkal vi kodina nkenti Naw Wënu hna; ile yëlëd ÿa kodina nkenti hnë ile wok gëlëdina hna.

⁵¹ Njëtëndanëdëmu ile soŵik: cëmëdelënëhna fop, bare fuhnë fop nëmpëtëdenëhëfu;

⁵² umë ñap ntiyaɗ, hnë soŵe aryëm aÿesëlehn taŵ fo, ge nkwëryik idënkw tëkwa hna. Ge ntënkwiik, vësëm va mbëhnëdëni soŵe antë mbok cëmëni do fuhnë fop nëmpëtëdenëhëfu.

⁵³ Imbahn nte yëlëd ña tëfëka mbaci ile wok gëlëdina, imbahn nte sëmëd ña tëfëka nëmpëti g'ile wok cëmëdina.

⁵⁴ Ge imbahn nte yëlëf ña nëmpëti g'inte wok gëlëdina ña, imbahn nte sëmëf ña nëmpëti g'inte wok cëmëdina, awa tac ntiyaɗ wanës wante herik ña: «Icëm iña mbëvehnik; Wënu ña mëkëka.»✧

⁵⁵ «Icëm, ne nke imëk hu ña?

Icëm, ne nke rovahn ile rohahnëdu ÿa?»✧

⁵⁶ Rovahn icëm ña, wameh ña ye, do fanka wameh ña, sariya ÿa ye.

⁵⁷ Cëmbënëfuna Wënu ña, umë ale yëdadëhëfu imëk hnë wameh g'icëm hna g'Ahwëhn fu ÿa Yesu Këris.

⁵⁸ Awa, vëyënta mën vële ÿahnëbu, yaŵënaryin, ant'aholiwu aÿënkëlehniwu, kahnëndaryin d'us kwëlëkwël hnë waɗoku Ahwëhn hna. Njëtërun ambër nte yedëhu hnë waɗoku Ahwëhn ña gedina muk nafa këm.

16

Koryi soŋe cery sali mbë Yerusalem

¹ Tame, soŋe koryi ile varëpëde soŋe vële hwëtahnëk vëvë Yerusalem va: diryindën ŵuhnë fëna had gante nkabëbuhëhni vëvë vacery sali wavë Galasi ki.

² Hnë dimasi-wo, ale-wo-le hnë ŵuhnë pit ÿalu hna ile mëkëf ÿa; antë hnapiwu rëkiwu mbarëpahni.

³ Koyëna, ge tëkibu, payëdëfuhëhni vële rëhnarun va njiryeryëni koryi ile varëpërun ÿa gë Yerusalem gë kayëte nte rufahnëf vëhni mo nkeni.

✧ 15:54 15.54: Esayi 25.8 ✧ 15:55 15.55: Ose 13.14

4 Age ami rëfëka yintiwu fëna, tëfëlëdëfun gë vëhni.

Ile ñad nti Pol

5 Njidëfu Masedëwan, ge ndëcëbu hnam njiryidëfu gë ÿal hun.

6 Ñëwëdëfu ÿal hun hna mpëd hnë wati huji hna fop. Koyëna, ge yiña yebu, kodun aryemawuno soñe ryëcalu nkol kaŵary.

7 Aña nkaŵ, ñađa ryëcalu aki fo, pëhnaɓu mbiyëlahnin gë wühñë, ge Ahwëhn a maŵëk.

8 Bare Efes li nkodëfu hafo ambënt Pantëkot ña tëki,

9 kabi ifiđa fidëtak dɗus dɗoku mën hna, bare vëyëw va njabëni fëna dɗus.

10 Ge Timote nehahnëryiku, kwëtëryin hakili antë memahna hnë wühñë. Doku Ahwëhn ÿa ndokunɗɗ, had ami.

11 Awa, ahnë antë njafaña. Arabi mbokaj gë yam ÿal mën li. Napëdëfuhëhni umë gë vëyëntaŵ va.

12 Awa tame, ge soñe aÿënta fu Apolos ye, kamënaÿëhnëɓuha dɗus njiryini gë vëyënta fu va ÿal hun hna, bare maŵëna la toye njiryi gaki; njiryid ge njivëmaka.

Watëkwa

13 Kwëtëryin hakili: yaŵënëryin ikwëtahn Këris ña, kamënaryin do yaŵëryin.

14 Diryindën le-wo-le ÿa g'ijahn.

15 Njëtërun tere Sëtefanas ÿa yeho vëryënkwëryënkwa Akayi* hna vële hwëtahnëko

---

* **16:15 16.15 Akayi:** Resiyo nte nkehahnëk nkol Korent ña ye.

va, do ndokunëndënihëhniwo dus vële hwëtahnëk va. Awa, njëfadëmu, vëyënta mën:

¹⁶ mawëndinëhni viyë vahnë do gë fop vële mbëralandëni doku rac va.

¹⁷ Natëko gante njijëni vëhni Sëtefanas gë Forëtunatus do gë Akayikus ki kabi ndemaniho ile wojëkowo rëfëkawo alinëhnuno yã,

¹⁸ do njawënaÿehnëniho gante njawënaÿehnënihu wühne dënk ki. Awa dënënerÿinëhni sifa vëyi vahnë.

¹⁹ Vëvë vacery sali wavë Asi[†] va nkaÿënihu. Akilas gë Përisëka do gë vële varëlëcf yal hni va nkaÿënihu g'uŵac Ahwëhn a.

²⁰ Fop vëyënta fu vële ye ani va nkaÿënihu. Gaÿëlëryin g'injahn nte rufande vëyënta hna.

²¹ Ami Pol herëk iÿi simpaÿi gë vák mën yi dënk.

²² Ale-wo-le wok ñadilahna Ahwëhn a, ndëwani uŵeh. Ahwëhn, yij!

²³ Arabi idëwa Ahwëhn fu yã Yesu nke gë wühne.

²⁴ Nahnëmu wühne fop g'uŵac Yesu Këris wã.

[†] **16:19 16.19** Asi: Gena nkal cankaf nte wacik iÿi wati koyëna ni ßare resiÿo vë hnam ye.

Wamey
Wamey: Vikerëh Vikasëk Wën gë Wapëgwala (New Testament+)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wamey

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Apr 2025 from source files dated 1 May 2025
f961026b-f72f-5bd7-9f75-efa7f932577e